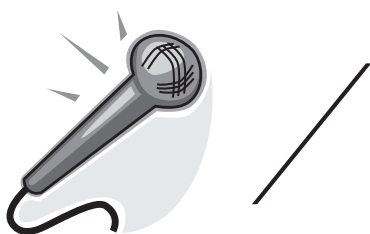

Met blijdschap geven wij kennis: SmartCat

Bibliotheek RUG presenteert nieuwe 'supercatalogus'

In de vorige Pictogram kon u lezen over WorldCat Local, de nieuwe 'supercatalogus' van de Bibliotheek. Inmiddels is deze 'search and discovery tool' uitgebreid getest en is er middels een prijsvraag zelfs een nieuwe naam voor het product bedacht: SmartCat. Pictogram sprak met projectleider Ane van der Leij en applicatiebeheerder Peter van Rees.

Ane van der Leij en Peter van Rees

Waarom SmartCat? Is de oude catalogus niet goed genoeg?

Peter van Rees: In de oude situatie was het zo: als je wilde zien welke boeken wij hebben, moest je naar de catalogus gaan. Maar als iets niet in Groningen aanwezig was, moest je zelf de stap maken naar bijvoorbeeld PiCarta: misschien is er wel een ander exemplaar ergens in Nederland, en dan kan ik het via het interbibliothecair leenverkeer opvragen. Zocht je naar tijdschrift-artikelen, dan werd het verhaal nog veel diffuser. En dan zijn er nog allemaal vakgerichte bibli-

ografieën met metadata en fulltext, dat is een lijst van achthonderd bestanden op de website... Dat is een situatie die voor ons al complex is, laat staan voor medewerkers en studenten. Daar wilden we duidelijkheid in scheppen, en een systeem bouwen waarin je kunt zoeken naar literatuur ongeacht materiaalsoort, ongeacht waar het aanwezig is. Dat is de eerste insteek geweest.

Ane van der Leij: De meeste bibliotheken hebben tegenwoordig al zo'n soort *search and discovery tool*; zoeken en ontdekken, dus. Zo'n

geïntegreerde zoekmachine is echt iets van de laatste vijf à tien jaar; voor die tijd was er een oplossing om via één zoekinterface simultaan te zoeken in allerlei bestanden, de zogenaamde *federated search engines* zoals RUG Combine en PurpleSearch, maar dat werkte vrij krakkemikig. Sommige bestanden lenen zich daar wel voor en andere weer helemaal niet. Zoeken in één groot bestand waarin alles zit, bevordert de zoeksnelheid behoorlijk. Dat hebben heel veel bibliotheken inmiddels al, en wij dus nu ook.

Om op je vraag terug te komen of de catalogus niet meer voldeed: de catalogus gaat steeds minder voldoen om de redenen die Peter net schetste, maar die catalogus als product wordt binnen niet al te lange tijd sowieso uit de markt gehaald. OCLC, de leverancier van de catalogus, trekt de stekker eruit. Dus we moeten toch iets nieuws en dan is het wel zo verstandig om

meteen naar een nieuwe-generatie catalogus te gaan waarin dan meteen ook materiaal uit andere bibliotheken te vinden is, en ook artikelen.

Van Rees: Eigenlijk is de vraag veel spannender: voldoet Google niet? Of Google Scholar? Concurrentie met Google aangaan, dat win je niet. De metadata die in WorldCat Local (WCL) zitten, inclusief de link naar de fulltext, en dat is waar het uiteindelijk om gaat, die zitten groten-deels wel in Google Scholar, maar doorgaans niet in Google. Wat WCL als meerwaarde heeft, is dat het niet alleen om digitale content gaat maar dat ook onze papieren content erin zit.

Van der Leij: En dat zijn nog wel altijd meer dan drie miljoen banden, hè!

Van Rees: Het belangrijkste is dat je nu een one-stop shop hebt om te zoeken in onze volledige content, inclusief de delivery, zoals dat heet: je zoekt in onze papieren collectie en kunt meteen een aanvraag doen.

Wordt deze nieuwe vorm van zoeken nu internationaal de norm?

Van Rees: Bibliotheken wereldwijd gaan nu wel over op deze search and discovery tools, ja. De OCLC-catalogus die we nu hadden is een vrij lokaal product; die wordt voornamelijk in Nederland en nog een paar Duitse bibliotheken gebruikt. De trend is toch wel dat bibliotheekdiensten zoals uitlenen en bestellen van nieuwe titels, en daaraan gekoppeld dus het zoeken naar literatuur, naar grote diensten 'in de wolk' gaan. Daar moet je hoe dan ook op inhaken.

Van der Leij: Helaas zijn de Nederlandse universitaire en hogeschoolbibliotheken, ondanks samenwerking op allerlei niveaus, hierin toch allemaal een beetje hun eigen weg gegaan. De Universiteit van Tilburg gebruikt WCL, die zijn ons een half jaar voor, en de Koninklijke Bibliotheek ook. Maar de andere universitaire bibliotheken hebben gekozen voor andere producten die min of meer hetzelfde doen.

Eén index

Van der Leij: In de oude federated search engines zoals RUG Combine en PurpleSearch werd gewoon contact gelegd met de voorgeselecteerde databases waarin je wilde gaan zoeken. Dan zat je dus gewoon dertig seconden te wachten voordat al die afzonderlijke zoekresultaten terugkwamen. Dat is niet meer van deze tijd – helemaal als bijvoorbeeld drie van de acht doorzochte databases dan ook nog eens een foutmelding gaven dat ze geen contact konden leggen.

Alle content zit nu in één grote index. Daarin zoeken is toch wel een groot voordeel.

Van Rees: De providers, de aanbieders van content, leveren de metadata aan de verschillende discoverydiensten aan. Daarvan zijn er verschillende, en wij hebben dus gekozen voor WorldCat Local, ook van OCLC. De geëigende route is dus dat de producent van metadata levert aan de producent van het discoverystelsel, en wij als bibliotheek nemen dan dat discoverystelsel af, inclusief die index.

Maar dat alle producenten van metadata ook daadwerkelijk hun metadata aanleveren, is nog een heikel punt. Eigenlijk zou je dat moeten kunnen afdwingen: wij nemen een abonnement op jullie content, maar dan willen wij ook dat jullie de metadata daarvan aanleveren aan OCLC, Ex Libris, SerialsSolutions en al die andere systeemleveranciers. Maar er moet nog wel wat werk verricht worden om hen ervan te overtuigen dat dat voor ons een meerwaarde heeft.

Van der Leij: Je zou ze moeten aanspreken op het feit dat die *exposure* in hun eigen voordeel werkt. Voor sommige leveranciers van metadata is dat ook een heel duidelijk verhaal, die snappen dat, maar het is niet altijd zo eenduidig, vooral niet op het moment dat een leverancier van metadata tevens leverancier van zo'n zoekmachine is. In een enkel geval is dat zo. Die zullen dan iets minder genegen zijn hun metadata ter

‘De migratie was een enorme operatie.’

beschikking te stellen aan wat dan eigenlijk de concurrent is.

Hoe verliep het traject naar deze nieuwe catalogus?

Van der Leij: Eigenlijk zijn we er al iets meer dan een jaar mee bezig. Er is eerst een voortraject geweest voor de selectie van zo’n search and discovery tool; een werkgroep heeft gekeken naar vier verschillende systemen en toen is de keus uiteindelijk dus gevallen op WorldCat Local.

Van Rees: De reden waarom we daarvoor gekozen hebben is een combinatie van gebruikersvriendelijkheid van de interface en de integratie met de huidige systemen. Omdat WCL ook een OCLC-product is, was het makkelijker om het lokale bibliotheekstelsel daaraan te koppelen, en datzelfde gold voor het interbibliotheecair leenverkeer. Maar een niet onbelangrijk argument om voor WCL te kiezen was ook de prijs. De concurrerende systemen waren aanzienlijk duurder.

Van der Leij: Laten we zeggen dat er een interessante prijs uit gerold is doordat we reeds contacten hadden met OCLC.

Nieuwe knowledge base

De implementatie is best wel snel gegaan, hoewel we toch nog wat later in productie zijn gegaan dan aanvankelijk gepland. WCL bouwt voor een belangrijk deel op een *knowledge base*, waarin je alle holdinggegevens per titel onderbrengt, óók van het elektronisch bezit: welke e-journals, welke e-books hebben we allemaal, vanaf welke jaargang kunnen we daarbij? We hadden zo’n knowledge base, daarop werkte dus ook de link resolver: dat tooltje dat maakt dat je vanuit een gevonden artikel in een bestand meteen bij de fulltext kunt. Dat alles moest dus min of meer migreren naar een nieuwe knowledge base, en dat bleek wel een *mer à boire*

te zijn. Niet alleen ging het dan om onze circa 35.000 e-journals, maar ook om de 450.000 e-books, en dan komt de open accesscontent daar nog bij. Dat was een enorme operatie, waarbij student-assistent Rik Meijer van grote waarde is geweest.

Naast het opbouwen en vullen van die knowledge base is er ook vrij veel tijd gaan zitten in het configureren van de interface. Niet eens zozeer in hoe het eruit ziet, daar hebben we niet zoveel invloed op, maar wel in de onderdelen van de interface waar je wel invloed op hebt.

Wat heeft dit alles voor invloed op de workflow in de bibliotheek?

Van Rees: In de ideale wereld zou het nu inderdaad zo moeten werken dat wanneer er een nieuw boek wordt gecatalogiseerd, het onmiddellijk in die knowledge base terecht komt.

Van der Leij: Gedrukte werken worden nog gewoon hier in huis gecatalogiseerd, die komen dan in een achterliggend systeem terecht, en dat spoelt dan min of meer automatisch over in WCL, zodat een en ander vervolgens weer door de eindgebruiker van SmartCat kan worden gevonden. Als je praat over het ideale scenario voor elektronische content... Onze licentiemanager meldde onlangs bijvoorbeeld dat we een aantal nieuwe pakketten bij Oxford Scholarship Online, nieuwe e-books dus, hadden aangeschaft. Daar kon ik echt in de knowledge base een knopje omzetten, waarna ze vrijwel onmiddellijk te vinden waren, en aanklikbaar. Dat was voorheen een aanmerkelijk moeizamer traject.

Van Rees: Maar zo gaat het helaas niet altijd. Je moet net als nu in de gaten houden wat er nieuw is, en of het al is doorgelinkt. Dat is overigens wel een mooie bijkomstigheid van

dit systeem: we zijn nu met OCLC bezig om een soort synchronisatie tussen WCL en de GGC, de gemeenschappelijke geautomatiseerde catalogus, tot stand te brengen. Als je die e-books in WCL dan activeert, gaat er automatisch een signaal met metadata naar de GGC, waardoor ze via een update-mechanisme meteen in PiCarta en lokale bibliotheeksystemen zichtbaar zijn.

Van der Leij: Eigenlijk zijn we dus weer terug bij jouw eerste vraag: voldeed de huidige catalogus dan niet? Er was al een hoeveelheid onderhoudswerk dat door de bibliotheek moest worden verricht, en dat blijft ook wel, maar deze hele nieuwe workflow draagt de belofte in zich van een behoorlijke efficiëntieslag. Een aantal updates en aanvullingen kunnen we aanmerkelijk sneller doorvoeren dan op dit moment het geval is.

Vervangt SmartCat straks de catalogus?

Van der Leij: Over een jaar zal de huidige catalogus er zeker nog zijn, misschien over twee jaar ook nog wel, maar dan zit je al bijna aan het eind van de levensduur. Ondanks dat we de nieuwe catalogus nu SmartCat gaan noemen, gaan de mensen op een gegeven moment vast wel weer over 'de catalogus' spreken.

Discovery tool

De scope is standaard ingesteld op wereldwijd, maar WCL biedt vrij simpel de mogelijkheid om te zeggen: ik wil nu even alleen zoeken in het bezit van de RUG, of ik beperk mijn zoekactie tot alleen boeken, of alleen e-books...

Van Rees: De sortering van de zoekresultaten is wel zo, dat ons eigen bezit altijd als eerste wordt gepresenteerd.

Van der Leij: Je kunt op al dat soort instelmogelijkheden wel wat afdingen: iemand die de meest recente literatuur zoekt, of een zo compleet mogelijk overzicht van literatuur over een bepaald onderwerp zal het in eerste instantie

SmartCat

Bijna tweehonderd namen werden ingestuurd naar aanleiding van de wedstrijd voor een nieuwe naam voor WorldCat Local. Veel (bibliotheek) personeelsleden lieten hun fantasie aan het werk, maar ook veel studenten kwamen met creatieve inzendingen.

Uiteindelijk heeft de jury gekozen voor SmartCat. Joost Driesens ontving voor deze inzending de hoofdprijs, een iPad mini.

Eervolle vermeldingen waren er voor: UBBO (University Books Bxxx Online), DIG (Digital Information Groningen), en Sleuth! Aan de andere kant was er ook een inzender die blijkbaar niet zoveel vertrouwen had in het nieuwe product. Hij stelde de naam Fast Integrated Resolver for Academics voor: afgekort FIRA...

minder interesseren of dat wel of niet bij de RUG aanwezig is. En je moet een gevorderde gebruiker ook nooit deze SmartCat gaan opdringen; als iemand al thuis is in zijn eigen vakgebied, kan hij of zij veel beter de vakspecifieke bestanden gebruiken. Een medicus zal PubMed blijven gebruiken, de student rechten moet gewoon

weten en leren dat zijn primaire bron tot juridische literatuur de Kluwer database is, en niet SmartCat als eerste.

Van Rees: Daar is het zeker geen vervanging voor, maar wel voor de huidige algemene catalogus en PiCarta.

Van der Leij: Maar toch: het is een discovery tool hè, dat betekent dus dat je goede, leuke ontdekkingen kunt doen als je erin zoekt. Je zit in de hoek van de psychologie, en je zoekt eigenlijk altijd alleen maar in PsycLit, dan kan het zomaar zijn dat je in SmartCat zomaar een artikel krijgt aangeboden wat je in PsycLit niet had gevonden, wat een beetje buiten de geijkte psychologische literatuur ligt, maar wel degelijk van belang kan zijn voor waar je op dat moment net mee bezig bent.

De aparte vakspecifieke bestanden zijn en blijven gewoon van belang. Die moet je prominent blijven aanbieden. De pagina onder Zoeken op de website, waarin die allemaal opgelepeld worden, kan overigens wel vereenvoudigd gaan worden omdat WCL de mogelijkheid in zich heeft om vandaaruit dat soort bestanden te presenteren. Dan heb je alles mooi in een en dezelfde opmaak. Hetzelfde geldt voor die lijst van e-journals, die kan gegenereerd worden vanuit WCL, dat doen we nu nog vanaf een andere plek, dus het ligt voor de hand dat we dat ook gaan vernieuwen. Maar functioneel blijven we de bestanden aanbieden op de plekken waar dat nu ook gebeurt.

Van Rees: Er zijn verschillende tools, bijvoorbeeld een simpel zoekboxje dat makkelijk in Nestor of in een widget op MyUniversity kan worden geïmplementeerd. Zoeken binnen tijdschriften, zoeken binnen e-books, het biedt vele mogelijkheden. Verder is er niet te vergeten ook een mobiele versie, die ziet er goed uit, en ook de Bibliotheekapp maakt al gebruik van WCL.

Van der Leij: Dit systeem is duidelijk de toekomst!

- SmartCat is te vinden via het menu Zoeken onder www.rug.nl/bibliotheek,
- Of rechtstreeks: rug.worldcat.org
- Mobiele versie: rug.worldcat.org/m